

■ Orijinal Makale

Ebelik Bölümü İlk ve Son Sınıf Öğrencilerinin Doğum Algılarının Belirlenmesi[#]

Determination of Birth Perceptions of First and Last Year Midwifery Students

Seda Serhatlıoğlu^{1*} , Nazan Karahan²

¹ Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye

² Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Ankara, Türkiye

[#] Bu araştırma 3-5 Mayıs 2018 tarihinde düzenlenen 5. Uluslararası 9. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

Öz

Amaç: Araştırma, ebelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin doğum algılarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden 164 ebelik öğrencisi örnekleme dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre; öğrencilerin bölümü isteyerek seçmesi, doğum algıları, doğum algılarının ailenin ve yakınların doğumda yaşadıklarından etkilenmesi, medyada izlenen doğum videolarının doğum algıları üzerindeki etkisi, ebe adayı olmalarının doğum şekli üzerindeki etkisi ve doğumlarına yardım etmesini istedikleri sağlık profesyoneli açısından ilk ve son sınıf ebelik öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç: Araştırma sonucuna göre; doğum algısının son sınıf öğrencilerinde daha olumlu olduğu saptanmıştır. Ebelik öğrencilerinin olumlu doğum algılarının 1. sınıftan itibaren gelişmesi ve mezuniyet öncesi kazanılması önemlidir. Bu kapsamda ebelik öğrencilerinin doğum algılarını ortaya çıkaran daha fazla sayıda çalışma yapılması ve çalışma sonuçları çerçevesinde etkin müdahalelerin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğum; ebelik; ebelik öğrencisi; doğum algısı

Sorumlu Yazar *: Antalya Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye.

E-posta: sedagoncu07@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3329-5461

DOI: 10.46969/etlikzubeyde.1275476

Geliş tarihi: 02.04.2023

Kabul tarihi: 22.06.2023

Abstract

Objective: This descriptive study was conducted to determine the perceptions of first and last year midwifery students about childbirth.

Material and Method: In the study, the entire population was tried to be reached without selecting a sample and 164 midwifery students who agreed to participate in the study were included in the sample. A questionnaire prepared by the researchers was used to collect the data.

Results: According to the findings of the study, a statistically significant difference was found between the first and last year midwifery students in terms of students' voluntary choice of the department, their perceptions of childbirth, their perceptions of childbirth being influenced by the experiences of family and relatives during childbirth, the effect of birth videos watched in the media on their perceptions of childbirth, the effect of being a midwife candidate on the type of birth, and the health professional they wanted to help their birth ($p < 0.05$).

Conclusion: According to the results of the study, it was found that the perception of birth was positive in senior midwifery students. It is important that midwifery students' positive perception of childbirth develops from the 1st grade and is gained before graduation. In this context, it is recommended to conduct more studies revealing midwifery students' perceptions of birth and to plan effective interventions within the framework of the study results.

Keywords: Birth; midwifery; midwifery student; perception of birth

1. Giriş

Doğum, kadın yaşamındaki en önemli kişisel deneyimlerden biridir ve bu deneyimi kadınların doğumu algılama biçimleri etkileyebilmektedir (1). Doğum algısı, kadınların sosyal, kültürel, çevresel özelliklerinin ve tecrübelerinin etkisiyle şekillenen duygu ve düşüncelerin bütünüdür (2). Doğum algısıyla ilgili çalışmalarda, kadınların bu süreci birbirinden farklı algıladığı ve bu durumu etkileyebilecek pek çok faktörün olduğu bildirilmektedir (1,3).

Olumsuz doğum algısının; maternal ve fetal sağlığı olumsuz etkilediği, kadınlarda doğum korkusunu, doğumda analjezi ve oksitosin kullanımını, doğum müdahalelerini ve elektif sezaryen oranını arttırdığı bildirilmektedir (4-6). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tavsiyelerine göre, ülkeler için kabul edilebilir sezaryen oranı %10-15 arasındadır. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğunda olduğu gibi ülkemizde de sezaryen oranları tavsiye edilen oranların üzerindedir (7). Son verilere göre (8), Türkiye, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ülkeleri arasında 2022 yılında sezaryen doğum oranlarında Meksika'dan sonra birinci sırada yer almaktadır (9). Artan sezaryen oranlarının azaltılmasında, kadınların sezaryen doğumu tercihlerinde etkili olan faktörlerin bilinmesinin önemi vurgulanmaktadır (10). Çalışmalarda kadınların sezaryen doğumu tercih etme nedenleri arasında olumsuz doğum algısının ve doğum korkularının önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir (4,11).

Olumsuz doğum algısının etkilerini azaltmak yönünde atılabilecek en önemli adım, bu algının dönüştürülmesine

yatırım yapılmasıdır. Ebelerin kadınlara yönelik nitelikli bakım ve danışmanlık sağlamaları, çözüm odaklı yaklaşımlarla kadınların öz yeterliliklerini arttırmaları önemli bir toplum sağlığı sorumluluğudur (2,12-14). Ancak ebelerin kendi doğum algıları, kadınlara yönelik yaklaşımlarını ve verdikleri bakımı etkileyebilmektedir (14,15). Ebelerin olumsuz doğum algısına sahip olması; danışmanlık ve bakım verirken yetersiz kalmalarına, kendi olumsuz algılarını kadınlara yansıtmasına neden olabilir (14,16). Aynı zamanda, çalışma hayatlarındaki mesleki performansları, iş doyumları ve kendi doğum tercihleri de etkilenmektedir (17). Bu nedenle ebelerin nitelikli ve kaliteli bakım sunabilmesi için sahip oldukları doğum algısını tanımlamaları ve farkına varmaları gerekmektedir (11).

Doğum algısı ile ilgili literatür incelendiğinde; çalışmaların genel olarak gebe\lohusa kadınlar ve eşlerine yönelik olduğu belirlenmiştir (12,18,19). Oysa olumsuz doğum algısı, doğurganlık çağındaki tüm kadınların doğum planını, doğum şekli tercihini ve cinsel sağlığını etkileyebilmektedir (20). Özellikle ebelik öğrencilerinin genellikle olumlu doğum algısına sahip olduğu düşünülmektedir. Fakat bu algıyı eğitim gibi sosyal faktörlerin yanı sıra sosyokültürel faktörlerin de etkilediği unutulmamalıdır. Bu bağlamda çalışmamızda henüz ebelik eğitiminin başında olan birinci sınıf öğrencileri ile genel ebelik eğitimini tamamlamış son sınıf ebelik öğrencilerinin doğum algılarını belirlemek hedeflenmiştir. Geleceğin hem ebe hem de anne adayı olan ebelik öğrencilerinin doğum algılarının belirlenmesinin ve olumsuz doğum algılarının dönüştürülmesine yönelik atılacak adımların ebelik eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Gereç ve Yöntemler

Bu çalışma ebelik ilk birinci ve son sınıf öğrencilerinin doğum algılarını belirleyen tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırma bir devlet üniversitesinde 2017–2018 eğitim ve öğretim yılı/bahar yarıyılında 05–06 Mart 2018 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini; bir devlet üniversitesinin ebelik bölümü birinci sınıf (n=106) ve dördüncü sınıf (n=62) öğrencileri olmak üzere toplamda 168 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, araştırmaya katılmayı kabul eden ve verilerin toplandığı gün okulda olan 164 öğrenciye ulaşılmıştır. Ebelik Bölümü 2 ve 3. sınıf öğrencileri çalışmaya alınmamıştır. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından literatüre dayanarak hazırlanmış soru formu kullanılarak toplanmıştır. Soru formunda, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini sorgulayan yaş, sınıf, ekonomik durumu sorgulayan ve öğrencilerin doğum algıları ve etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Araştırmanın verileri 2017–2018 eğitim ve öğretim yılı/bahar yarıyılında 05–06 Mart 2018 tarihlerinde, derslere devam eden ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden toplanmıştır. Soru formu dağıtılmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış, kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı açıklanmış ve onam formu okutularak onamları alınmıştır. Veri toplama formları sınıf ortamında, ortalama 5–7 dakikalık sürelerde doldurulmuştur.

İstatistiksel analiz

Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirilirken IBM SPSS Statistics 26 (IBM SPSS, Türkiye) programı kullanılmıştır.

Değişkenlerin normal dağılımdan gelme durumları araştırılırken Kolmogorov Smirnov testinden yararlanılmıştır. Verileri değerlendirmek için tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve medyan) kullanılmıştır. Nominal değişkenlerin grupları arasındaki ilişkiler incelenirken ki-kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edilerek değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Araştırma ebelik bölümü ilk ve son sınıfta eğitim gören toplam 164 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin yaş ortalaması $20,78 \pm 2,29$ olup, %75’inin çekirdek aile tipine sahip olduğu, çoğunluğunun (%64) gelir düzeyinin gidere denk olduğu ve yine çoğunluğunun (%57,9) yaşamının büyük bölümünü il merkezinde geçirdiği saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2 incelendiğinde, 1. sınıf öğrencilerinin %73,8’inin, 4. sınıf öğrencilerinin %52,5’inin ebelik bölümünü isteyerek seçtiği ve sınıflar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p=0,012$). Ebelik bölümü son sınıf öğrencilerinin doğuma ilişkin daha az (%32,8) olumsuz algıya sahip olduğu ve ilk ve son sınıf öğrencileri arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=0,000$). Buna göre son sınıf öğrencilerinin doğum algısı daha olumludur ve doğum korkusu yaşama daha düşüktür. Ancak son sınıf öğrencilerinin %32,8’i olumsuz doğum algısına sahip olduğunu ve %44,3’ü doğum yapma korkusu yaşadığını bildirmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı (n=164)

Özellikler	1. sınıf (n=103)		4. sınıf (n=61)		Toplam (n=164)		
	X±SS		X±SS		X±SS		
Yaş	19,49±1,77		22,96±1,15		20,78±2,29		
	n	%	n	%	n	%	
Aile tipi	Çekirdek	70	68	53	86,9	123	75
	Geniş	29	28,2	7	11,5	36	22
	Parçalanmış	4	3,9	1	1,6	5	3
Yaşamının büyük bölümünün geçtiği yerleşim yeri	İl	54	52,4	41	67,2	95	57,9
	İlçe-Kasaba	32	31,1	13	21,3	45	27,4
	Köy	17	16,5	7	11,5	24	14,7
Gelir düzeyi	Gelir giderden az	37	35,9	7	11,5	44	26,8
	Gelir gidere denk	59	57,3	46	75,4	105	64,0
	Gelir giderden fazla	7	6,8	8	13,1	15	9,2
Toplam	103	100	61	100	164	100	

okudukları bölümden memnun olduğu, ilerde çocuk sahibi olmak istediği, doğuma yönelik korkularının olduğu, gelecekteki doğum şekli olarak normal doğumu tercih ettikleri bulunmuştur. Bu değişkenler açısından sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmemiştir ($p>0,05$) (Tablo 2).

Tablo 3 incelendiğinde 1. sınıf öğrencilerinin %23,3'ü, 4. sınıf öğrencilerinin %36,1'i doğum algıları üzerinde, ailesi ve yakınlarının doğumda yaşadıklarının olumsuz etkisi olduğunu bildirmiştir ve sınıflar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,001$). Buna göre son sınıf öğrencileri, ailesi ya da yakınlarının olumsuz doğum deneyiminden daha az etkilenmektedir. Öğrencilerin %51,8'i medyada izledikleri doğum videolarının doğum algılarını olumsuz etkilediğini, %41,5'i medyadaki doğum videolarının doğumu doğru yansıtmadığını ve %91,5'i ebe adayı olmalarının doğum şekli tercihlerinde etkili olduğunu bildirmiştir ve sınıflar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,009$, $p=0,005$, $p=0,015$). Buna göre son sınıf öğrencileri medyada gördükleri

doğum videolarının doğumu doğru yansıtmadığını düşünmekte, bu videolardan daha az etkilenmekte ve ebe adayı olmanın doğum tercihini etkileyen bir faktör olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %89'u ebelik eğitiminin doğum algılarını olumlu etkilediğini ve %70,1'i sahip olunan doğum algısının gebe kalma isteğini etkilediğini bildirmiştir. Ancak sınıflar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

4. Tartışma

Ebelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin doğum algılarını belirlemek için yapılan çalışmanın bulguları literatür doğrultusunda tartışıldı. İlk ve son sınıf ebelik öğrencileri arasında bölümü isteyerek seçme durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ebelik 1. sınıf öğrencilerinin bölümü isteyerek seçme oranları daha fazladır (%73,8). Bu durum meslek seçiminde farkındalığın günümüzde daha çok artmış olmasıyla açıklanabilir. Literatürdeki çalışma sonuçları da bulgumuzu desteklemektedir (21,22).

Tablo 2. Öğrencilerin okudukları bölüme ve doğuma yönelik düşünceleri (n=164)

Değişkenler	1. sınıf (n=103)		4. sınıf (n=61)		Toplam (n=164)		Test değeri		
	n	%	n	%	n	%	X ²	p	
Ebelik bölümünü isteyerek seçme durumu	Evet	76	73,8	32	52,5	108	65,9	8.921	0.012*
	Kararsızım	14	13,6	11	18	25	15,2		
	Hayır	13	12,6	18	29,5	31	18,9		
Okuduğu bölümden memnun olma durumu	Evet	87	84,5	51	83,6	138	84,2	0.59	0.971
	Kararsızım	14	13,6	9	14,8	23	14		
	Hayır	2	1,9	1	1,6	3	1,8		
Okuduğu bölümden memnun olma durumu	Evet	95	92,2	55	90,2	150	91,5	3.293	0.193
	Kararsızım	3	2,9	5	8,2	8	4,8		
	Hayır	5	4,9	1	1,6	6	3,7		
Doğum algısı	Olumlu	23	22,3	34	55,7	57	34,8	21.05	0.000*
	Kararsızım	10	9,7	7	11,5	17	10,4		
	Olumsuz	70	68	20	32,8	90	54,9		
Doğumdan korkma	Evet	64	62,1	27	44,3	91	55,5	4.956	0.084
	Kararsızım	16	15,5	14	23	30	18,3		
	Hayır	23	22,3	20	32,8	43	26,2		
Gelecekteki doğum şekli tercihi	Normal doğum	89	86,4	57	93,4	146	89	1.957	0.376
	Sezaryen	3	2,9	1	1,6	4	2,4		
	Kararsızım	11	10,7	3	4,9	14	8,5		
Toplam		103	100.0	61	100	164	100		

* $p<0.05$, Ki kare

Tablo 3. Öğrencilerin okudukları bölüme ve doğuma yönelik düşünceleri (n=164)

İfadeler	1. sınıf (n=103)		4. sınıf (n=61)		Toplam (n=164)		Test değeri		
	n	%	n	%	n	%	X ²	p	
Aile/yakınların doğumda yaşadıklarının doğum algısını etkileme durumu	Olumlu	37	35,9	6	9,8	43	26,2	13,655	0,001*
	Olumsuz	24	23,3	22	36,1	46	28		
	Etkilemedi	42	40,8	33	54,1	75	45,8		
Medyada izlenenlerin doğum videoları doğum algısını etkileme durumu	Olumlu	33	32	10	16,4	43	26,2	9,378	0,009*
	Olumsuz	44	42,7	41	67,2	85	51,8		
	Etkilemedi	26	25,2	10	16,4	36	22		
Ebelik eğitiminin doğum algısını etkileme durumu	Olumlu	91	88,3	55	90,2	146	89	3,951	0,139
	Olumsuz	1	1	3	4,9	4	2,4		
	Etkilemedi	11	10,7	3	4,9	14	8,6		
Medyadaki doğum videolarının doğum sürecini doğru yansıttığını düşünme durumu	Evet	28	27,2	4	6,6	32	19,5	10,621	0,005*
	Kararsızım	35	34	29	47,5	64	39		
	Hayır	40	38,8	28	45,9	68	41,5		
Ebe adayı olmanın doğum şekli tercihini etkileme durumu	Evet	90	87,4	60	98,4	150	91,5	5,918	0,015*
	Hayır	13	12,6	1	1,6	14	8,5		
Gebe olursa doğuma yardım etmesi istenilen sağlık profesyoneli	Ebe	57	55,3	57	34,8	114	69,5	27,041	0,000*
	Doktor	30	29,1	1	1,6	31	18,9		
	Kararsızım	16	15,5	3	4,9	19	11,6		

*p<0.05, Ki kare

Bireylerin Doğum hakkında yeterli ve doğru bilgiye sahip olmak, doğum algısını olumlu yönde etkileyebilmektedir (17). Çalışmada, son sınıf öğrencilerinin doğum algısının daha olumlu olduğu ve daha az doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir. Gebelik ve doğumla ilgili dersleri almış olmak, ebelik öğrencilerinde doğumun fizyolojik ve psikososyal yönüne yönelik olumlu bir bakış açısı oluşturabilmektedir (17,23). Çalışmamızda ebelik son sınıf öğrencilerinin doğuma yönelik olumlu algılarının yüksek olmasının (%55,7), gebelik ve doğumun fizyolojisi ve psikolojisiyle ilgili yeterli bilgi düzeyi ve farkındalığa sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmamızda öğrencilerin çoğunluğu (%89) ebelik eğitiminin doğum algılarını olumlu yönde etkilediğini bildirmiştir. Barut ve Uçar'ın çalışmasında da öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça daha az travmatik doğum algısına sahip olmaları çalışmamızla paralellik göstermektedir (14). Mezuniyet öncesi ebelik öğrencilerinin olumlu doğum algılarının daha yüksek olması önemlidir. Olumlu doğum algısına sahip olan ebeler; kadının bilgilendirilmesi, bakıma dahil edilmesi ve bireyselleştirilmiş kaliteli bakım almasını sağlayarak, olumlu doğum deneyimi yaşanmasına yardımcı olacaktır (14,15). Böylelikle dolaylı yoldan

mesleğin güçlenmesine yönelik adımlar atılmış olacaktır. Birinci sınıfların doğum algılarının, son sınıflara kıyasla istatistiksel fark yaratacak kadar olumsuz olması, henüz doğuma yönelik ders almamalarıyla açıklanabilir. Çalışmalardaki benzer sonuçlar bulgumuzu desteklemektedir (6,24,25). Ancak çalışmada son sınıf öğrencilerinin halen %32,8 oranında olumsuz doğum algısına sahip olduğunu ve %44,3'ünün doğum yapma korkusu yaşadığını beyan etmesi dikkat çekici bir bulgu olarak karşımıza çıkmakta ve ebelik eğitimi sırasında öğrencilerin bireysel doğum algılarını iyileştirmek gerektiğine işaret etmektedir.

Olumsuz doğum algısının en önemli etkileyicisinin doğum korkusu olduğu bilinmektedir. Doğum korkusu, gebe olanların yanında gebe olmayanları da etkileyen bir durumdur (26). Gebe olmayan kadınlar üzerinde yapılan bir çalışmada, kadınların %15'inin doğum korkusu nedeniyle gebelik planlamadığı ya da gebe kalmayı ertelediği bildirilmiştir (27). Çalışmamızda ebelik öğrencilerinin doğuma yönelik korku varlığıyla (%55,5), olumsuz doğum algıları oranı (%54,9) benzerlik göstermektedir. Aslantekin-Özçoban ve ark.'nın çalışmasında da benzer şekilde doğum korkusu yüksek olan öğrencilerin, travmatik doğum

algıları da yüksek bulunmuştur (24). Yine başka çalışmalarda da doğum ağrısı çekme korkusunun, doğum algısı ve tercihlerini olumsuz olarak etkilediği bulunmuştur (17,28).

Kadınların olumsuz doğum algıları ve doğum korkuları, tercih ettikleri doğum şeklini de etkileyebilmektedir. Olumsuz doğum algısının, kadınları normal doğum düşüncesinden uzaklaştırarak, sezaryen oranlarını arttırdığı belirlenmiştir (29,30). Kanada'da 3680 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin doğum korkularının olduğu (29), Avustralya'da 654 öğrenci ile yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin %26,1'inin yüksek düzeyde doğum korkusuna sahip olduğu ve doğum korkusunun sezaryen tercihini 2,6 kat arttırdığı bulunmuştur (30). Bu sonuçlar çalışma bulgumuzla benzerlik göstermemektedir. Çalışmamızda ebelik öğrencilerinin normal doğum yapmak isteme oranlarının yüksek olması, ülkemizde sezaryen oranlarını azaltma politikaları için umut vericidir. Çalışmamızla benzer şekilde çalışmalarda henüz çocuğu olmayan kadınların ve ebelik ya da hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun doğum şekli olarak normal doğumu tercih ettikleri bulunmuştur (6,28,31,32). Kapısız ve ark.'nın hemşirelik öğrencileriyle yaptıkları nitel bir çalışmada, hemşire adayları olumsuzluklar olmasına rağmen, vajinal doğumun deneyimlenmesi gereken bir olay olduğunu belirtmişlerdir (17). Avcıbay Vurgeç ve ark.'nın çalışmasında da öğrencilerin çoğunluğunun normal doğumu tercih ettikleri ve sınıf düzeyleri (1.sınıf ve 4.sınıf) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ve bu durum eğitimle değil, kültürle ilişkilendirilmiştir (33). Davison ve ark. kültürün hem doğum algısında hem de doğum şekli tercihinde etkili olduğunu bildirmiştir (34). Çalışmamızda sınıflar düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmaması, doğum şekli tercihinde eğitim ve bilgi düzeyi dışında pek çok faktörün etkili olabileceğini akla getirmektedir. Aynı zamanda çalışmamızda öğrencilerin %91,5'i ebe adayı olmanın doğum şekli tercihini etkileyen bir durum olduğunu belirtmiştir. Bu bulgumuz doğum şekli tercihinin sınıflara göre değişmiyor oluşunu etkileyen bir durum olarak düşünülebilir.

Doğuma yönelik olumsuz algıların başında; olumsuz doğum hikayelerini duyma, olumsuz doğum deneyimi olan bir kişiyi tanıma ve olumsuz doğum deneyimini medyadan izleme olduğu saptanmıştır (24,27,35). Stoll ve ark.'nın çalışmasında, sadece medyadan doğum ile ilgili bilgilere maruz kalan hemşirelik öğrencilerinin doğum korkularının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (29). Yine Yılmaz ve ark.'nın çalışmasında başkalarının olumsuz doğum hikayelerini dinlemenin, travmatik doğum algısını arttırdığı bulunmuştur (36). Reyhan Aktaş ve Dağlı'nın çalışmalarında da doğum hikayesi dinlemenin, doğum algısı üzerinde etkili olduğunu saptanmıştır (18). Ayrıca, doğumla ilgili olumlu hikayeler dinleyenlerin, normal doğumu daha fazla tercih ettiği bulunmuştur (37). Aile üyelerinden ya

da çevreden dinlenen olumsuz doğum hikayeleri, bilinç altında doğum korkusunu arttırmakta ve olumsuz bir doğum algısına neden olmaktadır (37). Çalışmamızda öğrencilerin %28'inde, aile ve yakınlarının doğumda yaşadıklarının doğum algılarını olumsuz etkilediği bulunmuştur. Aynı şekilde öğrencilerin yarısından fazlası da (%51,8), medyadaki doğum videolarının doğum algıları üzerinde olumsuz etkileri olduğunu bildirmiştir. Sonuçlar ilgili literatür ile benzerlik göstermektedir (18,29).

Çalışmamızda son sınıf öğrencilerinin ailesi ya da yakınlarının olumsuz doğum deneyiminden daha az etkilendiği, medyada gördükleri doğum videolarının doğumu doğru yansıtmadığını düşündüğü ve bu videolardan daha az etkilendiği bulunmuştur. Bu durum, birinci sınıf ebelik öğrencilerinin doğumun fizyolojisine ilişkin dersleri henüz almamalarıyla açıklanabilir. Bulgumuz doğum fizyolojisine yönelik bilgiler arttıkça, olumsuz doğum algısına neden olan çevresel koşullardan etkilenme oranının azaldığını göstermesi açısından anlamlıdır. Sadece gebelere değil, doğurganlık çağındaki tüm kadınlara üreme sağlığı eğitimleri kapsamında gebelik ve doğum fizyolojisi anlatılması isteğe bağlı sezaryen doğumların azaltılması için bir fırsat yaratabilir.

Çalışmanın Limitasyonları

Çalışma ebelik öğrencilerinin doğum algılarının belirlenmesiyle ilgili sınırlı literatüre katkı sağlayacak özgün nitelikte bir çalışmadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar sadece bir merkezde yürütüldüğü için sınırlılık taşımaktadır. Bu nedenle sonuçlar yalnızca araştırmanın yapıldığı üniversitenin öğrenci grubuna genellenebilir.

5. Sonuç

Çalışmada ebelik son sınıf öğrencilerinin doğuma yönelik olumsuz algılarının daha az olduğu ve doğum algısını pek çok faktörün etkileyebileceği bulunmuştur. Danışmanlık rolleri gereği ebelerin, doğuma yönelik algılarının olumlu yönde geliştirilmesi bir halk sağlığı sorumluluğudur. Olumlu doğum algısına sahip ebelerin, kadınların gebelik, doğum ve doğum sonu döneme yönelik korkularını azaltma ve cesaretlendirme noktasında daha etkili bir danışmanlık yapacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda verilen danışmanlık hizmetleri, isteğe bağlı sezaryen doğum oranlarının azaltılmasına da katkıda bulunacaktır.

Olumsuz doğum algılarının değişim ve dönüşümü için eğitim süreci bir fırsat penceresidir. Doğuma yönelik olumlu algıların ebelik 1. sınıftan itibaren geliştirilmesi ve mezuniyet öncesinde kazandırılması mesleğin geleceği adına çok büyük bir yatırım olacaktır. Geleceğin anne ve ebe adayı olan ebelik öğrencilerinin doğum algılarının farkına varması sağlanmalı ve olumsuz doğum algılarının iyileştirilmesi yönünde eğitiminin içerik ve

kalitesi düzenlenmelidir. Ebelik öğrencilerinin doğuma ilişkin algılarını tanımlamaları ve fark etmeleri için geniş kapsamlı yeni çalışmaların yapılması önerilebilir.

Teşekkür

Araştırmamıza dahil olan tüm ebelik öğrencilerine ve veri toplama sürecinde destek olan öğrencilere teşekkür ederiz.

Yazar katkısı

Araştırma fikri ve tasarımı: SS, NK; veri toplama: SS; verilerin istatistiksel analizi ve yorumlanması SS; Araştırma metninin hazırlama: SS, NK. Tüm yazarlar araştırma sonuçlarını gözden geçirdi ve araştırmanın son halini onayladı.

Etik kurul onayı

Bu araştırma için Karabük Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan onay alınmıştır (Karar no: 2/24 / 07.02.2018).

Finansal destek

Yazarlar araştırma için finansal bir destek almadıklarını beyan etmiştir.

Çıkar çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Author contribution

Study conception and design: SS, NK; data collection: SS; analysis and interpretation of results: SS, NK; draft manuscript preparation: SS, NK. All authors reviewed the results and approved the final version of the manuscript.

Ethical approval

The study was approved by the Karabük University Non-Invasive Clinical Research Ethics Committee (Protocol no. 2/24 / 07.02.2018).

Funding

The authors declare that the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

Kaynaklar

1. Halldorsdottir S, Karlsdottir S.I. The primacy of the good midwife in midwifery services: an evolving theory of professionalism in midwifery. *Scand J Caring Sci* 2011;25(4):806-817.
2. İsbir GG, İnci F. Travmatik doğum ve hemşirelik yaklaşımları. *KASHED* 2014;1(1):29-40.
3. İsbir GG, İnci F, Önal H. The effects of antenatal education on fear of childbirth, maternal self-efficacy and posttraumatic stress disorder (PTSD) symptoms following childbirth: an experimental study. *Appl Nurs Res* 2016; 32:227-32.

4. Matinnia N, Faisal I, Hanafiah Juni M, Herjar AR, Moeini B, Osman ZJ. Fears related to pregnancy and childbirth among primigravidae who requested caesarean versus vaginal delivery in Iran. *JMCH* 2015; 19:1121-1130.
5. Dahlberg U, Persen J, Skogås AK, Selboe ST, Torvik HM, Aune I. How can midwives promote a normal birth and a positive birth experience? The experience of first-time Norwegian mothers. *Sex Reprod Healthc* 2016; 7:2-7.
6. Güleç D. Hemşirelik öğrencilerinde doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersinin doğum korkusu ve travmatik doğum algısına etkisi. *Yükseköğretim Bilim Derg* 2020;10(3):423-428.
7. World Health Organization (WHO). Statement on Caesarean Section Rates. https://www.who.int/reproductivehealth/publications/maternal_perinatal_health/cs-statement/en/ Erişim Tarihi: 25.10.2022.
8. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) Temel Bulgular 2018. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.
9. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Caesarean sections. OECD (2022), Caesarean sections (indicator). doi: 10.1787/adc3c39f-en Erişim Tarihi:15 Kasım 2022.
10. Abbaspoor Z, Moghaddam-Banaem L, Ahmadi F, Kazemnejad A. Iranian mothers' selection of a birth method in the context of perceived norms: A content analysis study. *Midwifery* 2014;30(7):804-809.
11. Mirghafourvand M, Meedy S, Mohammadi E, Mohammad-Alizadeh-Charandabi S, Jafarabadi MA, Ghanbari-Homaie S. Iranian women's perception on the determinants of birth experience: a qualitative study. *BMC Pregnancy Childbirth* 2022;22(1):1-10.
12. Derya YA, Erdemoğlu Ç, Özşahin Z, Karakayalı Ç. Annenin Doğumu Algılamasının Doğum Sonu Güvenlik Hissine Etkisi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2019;2(3):88-95.
13. Bayram GO, Bay F. Sağlık Profesyoneli Kadınların Doğum Korkularını Nasıl Dönüştürebilir? Holistik Bakım Örneği. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2020;1(2):39-51.
14. Barut S. Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Doğum Algıları ve Premenstrual Sendrom ile İlişkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2022;11(2):444-453.
15. Doğaner G, Doğaner A, Duran Ö, Tuna M, Tezcan Ş, Turan G. The determination of opinions on preferences of health sciences students on the mode of delivery. *J Turk Ger Gynecol Assoc* 2013;10(1):31-6.
16. Aksu H, Özsoy S. Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Doğum Şekli Tercihleri ve Etkileyen Faktörler. *Sağlık Bilimleri Dergisi* 2015;24(1):44-48.
17. Kapsız Ö, Karaca A, Özkan FS, Savaş HG. Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı. *D Ü Sağlık Bil Enst Derg* 2017;7(3):156-60.
18. Reyhan FA, Dağlı E. Doğum Anılarının Üç Kuşak-Kuşaklararası Aktarımı ve Üçüncü Kuşaktaki Doğum Algısına Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2022;11(3):1143-1150.
19. Çankaya S, Ocaktan C. Postpartum Erken Dönemde Primipar Annelerin Travmatik Doğum Deneyimlerinin ve Algısının, Emzirme Tutumu ile ilişkisi. *BAUN Sağ Bil Derg* 2022;11(2):227-234.

20. Saisto T, Salmela-Aro K, Nurmi JE, Könönen T, Halmesmäki E. A randomized controlled trial of intervention in fear of childbirth. *Obstet. Gynecol* 2001;98 (5):20-826.
21. Yıldırım AD, Esencan TY, Aydın FN, Akıncı A, Dağlı EF, Demir HK, Ulya A. Ebelik İlk ve Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Aidiyetlerinin Değerlendirilmesi. *FBU-JOHS* 2022;2(3):613-623.
22. Çevik A, Alan S. Ebelik bölümü öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile ebelik mesleğine aidiyet durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *KASHED* 2021;7(3):182-196.
23. Palumbo CS, Hsu R, Tomkinson J, Klein MC. Preuniversity students' attitudes and beliefs about childbirth: Implications for reproductive health and maternity care. *CJMRP* 2012;11(2):27-37.
24. Aslantekin Özçoban F, Türkmen H, Yalnız Dilcen H. Factors that affect the traumatic childbirth perceptions of midwifery and nursing students: The case of Turkey. *Eur J Midwifery* 2021;5.
25. Žigić Antić L, Nakić Radoš S, Jokić Begić N. Are non-pregnant women afraid of childbirth? Prevalence and predictors of fear of childbirth in students. *J Psychosom Obstet Gynaecol* 2019;40(3):226-231.
26. Serçekuş P, Okumuş H. Fears associated with childbirth among nulliparous women in Turkey. *Midwifery* 2009;25(2):155-162.
27. Fenwick J, Toohill J, Creedy DK, Smith J, Gamble J. Sources, responses and moderators of childbirth fear in Australian women: a qualitative investigation. *Midwifery* 2015;31(1):239-246.
28. Aydoğdu SM, Uzun B, Özsoy Ü. Ebelik öğrencilerinin normal vajinal doğum yapma konusundaki görüşleri. *Androl Bul* 2018;20:78-84.
29. Stoll K, Hall W, Janssen P, Carty E. Why are young Canadians afraid of birth? A survey study of childbirth fear and birth preferences among Canadian University students. *Midwifery* 2014;30(2):220-226.
30. Hauck YL, Stoll KH, Hall WA, Downie J. Association between childbirth attitudes and fear on birth preferences of a future generation of Australian parents. *Women Birth* 2016;29(6):511-517.
31. Bilgin NÇ. Hemşirelik öğrencilerinin doğuma ilişkin algıları: nitel bir çalışma. *DÜ Sağlık Bil Enst Derg* 2020;10(3):348-356.
32. Gür E, Özer B, Ejder Apay S. Çocuksuz Bireylerde Gebelik Öncesi Doğum Korkusu: Tanımlayıcı-Kesitsel Çalışma. *Türkiye Klinikleri J Health Sci* 2022;7(2):412-419.
33. Avcıbay B, Köroğlu CO, Yamurluklu SB, Sürücü ŞG. Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Gebelik Öncesi Doğum Korkularını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *DEUHEFED* 2021;14(4):413-422.
34. Davison C, Geraghty S, Morris S. Midwifery students' understanding and knowledge of normal birth before 'delivery' of curriculum. *Midwifery* 2018;58:77-82.
35. Köksal Ö, Duran ET. Doğum Ağrısına Kültürel Yaklaşım. *DEUHEFED* 2013;6(3):144-8.
36. Yılmaz B, İlayda SE, Şahin NH. Kadınların Kişilik Özelliklerinin Travmatik Doğum Algısına Etkisi. *DEUHEFED* 2021;14(4):423-432.
37. Rasoli M, Mirrezaie SM, Fooladi E, Hosseini RZ, Fayaz M. Effects of reviewing childbirth scenarios on choice of delivery type: a randomized controlled trial. *Turk J Obstet Gynecol* 2019;16(1):15.